

Белан Т.Г., кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки, психології і методики
технологічної освіти Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів
tatjanabelan@ukr.net

Назаренко Д.Ф., магістрант технологічного
факультету Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів
bakumchik@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛЕМ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті розкрито суть поняття "технічні засоби навчання", виділено етапи уроку технологій, на яких доцільно застосувати сучасні технічні засоби навчання вчителем.

Ключові слова: вчитель технологій, сучасні технічні засоби навчання, урок технологій.

USING OF THE TECHNICAL EDUCATIONAL MEANS BY A TECHNOLOGY TEACHER IN HIGH SCHOOL

Annotation. The article describes the essence of the notion "technical educational means", singled out the stages of the technology lesson, in which it is expedient to apply modern technical educational means by a teacher.

Key words: technology teacher, modern technical educational means, technology lesson.

Постановка проблеми. Технічні засоби навчання стали невід'ємною частиною навчально-виховного процесу учнів. Учителі використовують технічні засоби навчання на уроках для більш ефективного засвоєння навчального матеріалу учнями. Використання сучасних технічних засобів навчання вчителем технологій у старшій школі суттєво впливають на організацію і проведення уроків та допомагають у засвоєнні нових знань, узагальненні вивченого матеріалу тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему методики застосування сучасних технічних засобів навчання на уроках досліджували такі вчені: Г. Коджаспірова, А. Гуржій, Р. Гуревич, Л. Колток, Л. Коношевський, Н. Мінько, Р. Чепок.

Мета статті. Довести ефективність застосування технічних засобів навчання вчителем технологій на уроках у старшій школі.

Виклад основного матеріалу. Ефективність навчання у сучасному закладі середньої освіти значною мірою обумовлюється наявністю технічних засобів навчання. З моменту виникнення та розвитку технічних засобів навчання як допоміжного інструменту навчального процесу вони стали незамінним помічником учителя сучасної школи. Необхідність застосування технічних засобів на уроках учителем технологій у старшій школі обумовлена швидким зростанням науково-технічного прогресу з одного боку і удосконаленням навчальних технологій у галузі освіти з іншого [2].

Технічні засоби навчання вже досить давно увійшли в наші освітні установи і одержали широке їх використання у навчально-виховному процесі підростаючого покоління. Накопичений цікавий практичний досвід, розроблено наукові засади застосування технічних засобів навчання. Використання сучасних технічних засобів навчання на уроці посилює увагу учнів, полегшує сприймання навчального матеріалу за рахунок одночасного впливу на зір і слух, активізує наочно-образне і наочно-дійове мислення, значно покращує запам'ятовування навчального матеріалу, сприяє розвитку уяви, зокрема просторової, та формуванню позитивних навчально-пізнавальних мотивів [1].

Під технічним засобом навчання розуміють механічний, електричний, електронний або інший засіб знаряддя педагогічної діяльності, за допомогою якого реалізуються цілі навчання [3, с.10].

Вчитель має чітко усвідомлювати, що застосування технічних засобів навчання – це всього лише інструмент в його руках, яким необхідно розумно користуватись. Технічні засоби навчання доцільно використовувати як засіб активізації мислення, створювати за їх допомогою проблемні ситуації, організовувати дискусії.

Форми проведення уроків з використанням технічних засобів навчання можуть бути різними – традиційними і нетрадиційними. З трудового навчання – це комбіновані уроки, уроки-лекції, лекційно-практичні заняття, самостійні практичні роботи, дискусії, комп'ютерні практикуми, творчі завдання, проекти, ділові ігри, контрольні уроки, уроки повторення і систематизації знань тощо.

Під час проведення уроку технологій можна використовувати різноманітні сучасні технічні засоби навчання, а саме: комп'ютер, інтерактивну дошку, проектор, документ-камеру, електронні підручники тощо.

Сучасні технічні засоби навчання можна застосовувати на різних етапах уроку (під час перевірки домашнього завдання, актуалізації опорних знань, для створення мотивації, на етапі вивчення нового матеріалу, закріплення, узагальнення, повторення, під час проведення вступного інструктажу) та комплексно поєднувати з іншими засобами навчання.

Створення мультимедійних презентацій – це найпоширеніший і найзручніший спосіб учителя технологій для урізноманітнення уроку в старшій школі. У вступній частині уроку, коли вчитель учням пояснює мету й зміст подальшої роботи, доцільно показати слайд із вказівкою теми і мети уроку та переліку питань для вивчення. Виведення цієї інформації на екран прискорить сприймання учнями матеріалу.

Перевірити попередньо засвоєний матеріал можна за допомогою комп'ютера, попередньо розробити завдання у вигляді тестів. Це допоможе оцінити учнів неупереджено. Також можна перевірити рівень знань учнів за допомогою слайду в презентації, тобто вивести завдання на екран, а учні письмово дадуть відповіді на запитання.

Мотиваційно-пізнавальна діяльність учителя формує зацікавленість учня в сприйнятті інформації, що буде розказана на уроці або запропонована для самостійного вивчення. Формування зацікавленості може відбуватися різними шляхами: пояснення значення інформації для майбутньої професійної діяльності, демонстрування завдань, які можуть бути розв'язані за допомогою цієї інформації; розповідь про виробничі проблеми, які були розв'язані за допомогою цієї інформації.

Під час вивчення нового матеріалу наочне зображення є зоровою опорою, що допомагає найбільш повно засвоїти поданий матеріал. На цьому етапі уроку прийдуть на допомогу вчителю такі сучасні технічні засоби навчання як проектор, ноутбук, телевізор, інтерактивна дошка. Співвідношення між словами вчителя й інформацією на екрані може бути різним, і це визначає пояснення, які дає вчитель. Зображення на екрані виступає основним джерелом інформації. Зі зростанням підготовки учнів варто залучати їх до обговорення й скорочувати коментарі вчителя. На цьому етапі уроку також доречно буде показати відеоролик. Можна використовувати власноруч створені відеофільми. Однак такий процес є занадто затратним у технічному плані та вимагає ґрунтовного знання програмного забезпечення для роботи з відеоматеріалами. Інший спосіб – готові відеоматеріали, які можна знайти в мережі Інтернет.

Систематизація й закріплення матеріалу необхідні для кращого запам'ятовування й чіткого структурування. Із цією метою наприкінці уроку вчитель робить огляд вивченого матеріалу, підкреслюючи основні положення і їхній взаємозв'язок. При цьому повторюють матеріал не тільки усно, але й з демонструванням найбільш важливих наочних посібників на слайдах, виконанням тестів на комп'ютері.

Для проведення вступного інструктажу можна застосувати мультимедіа для нагадування правил безпечної роботи та організації робочого місця, а також для показу трудової операції з великого екрану, для поетапного спільного розбору технологічної картки. Показати трудову операцію вчителю технологій дуже зручно було б за допомогою документ-камери у поєднанні з проектором.

Під час планування уроків технологій учитель повинен вказувати як навчальну, виховну, розвивальну цілі, так і профорієнтаційну мету. В плані-конспекті уроку має відобразитися конкретний характер профорієнтаційного матеріалу, тісно пов'язаний з темою заняття та його змістом. Учитель чітко й коротко повинен відобразити в плані заняття профорієнтаційний матеріал, вказавши можливі методи, прийоми і засоби його реалізації. Серед засобів можуть бути і технічні засоби навчання, за допомогою яких можна організувати віртуальні екскурсії і виставки та проаналізувати сайти професійних закладів освіти.

Вчителю технологій потрібно пам'ятати про те, що урок не можна

перевантажувати технічними засобами навчання та ретельно дозувати їх упродовж усього уроку. Технічні засоби навчання вчитель повинен використовувати в органічному поєднанні з іншими засобами і, передусім, із власним словом. Також учитель технологій повинен самостійно виготовляти необхідні наочні посібники та залучати до цього своїх учнів, а найважливіше, це дотримуватись правил безпечної праці з електрообладнанням, пожежної безпеки та санітарно-гігієнічних норм.

Висновки. Застосування сучасних технічних засобів навчання на уроках технологій сприяє збільшенню темпу вивчення навчального матеріалу учнями, але може не відразу істотно вплинути на якість знань учнів. Потрібно пам'ятати про те, що всі сучасні технічні засоби навчання – це лише специфічні знаряддя педагогічної діяльності, що збільшують можливості вчителя технологій у проведенні уроків у старшій школі.

Література:

1. Белан Т.Г. Роль навчальної дисципліни «Технічні засоби навчання» у підготовці майбутніх учителів технологій до педагогічної діяльності. URL: [http://C:/Users/Белан/Downloads/Сборка%20 54-127-133.pdf](http://C:/Users/Белан/Downloads/Сборка%2054-127-133.pdf)
2. Копил Г.О. Дидактична роль технічних засобів навчання у формуванні професійних компетенцій майбутніх фахівців з міжнародної економіки при вивченні іноземних мов. URL: http://novyn.kpi.ua/2009-3-1/09_Kopil.pdf
3. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник. А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. Вінниця, 2017. 556 с.
4. Сучасні інформаційні засоби навчання: навчальний посібник. Гороль П.К., Гуревич Р.С., Коношевський Л.Л., Шестопалюк О.В. Київ, 2007. 536 с.